

คู่มือปฏิบัติงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนชุมชนบึงบา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

โปรดเก็บไว้ใช้ตลอดระยะเวลาของการดำรงตำแหน่ง

สารบัญ

		หน้า
คำนำ		
บทที่ ๑	โครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา	๑
	หลักการจัดการศึกษา	๑
	โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ	๒
	แผนภูมิโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ	๓
บทที่ ๒	บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	๔
	บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๔
	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๕
	ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาท อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๕
บทที่ ๓	การปฏิบัติงานร่วมกันของสถานศึกษาและคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑๐
	องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑๐
	ความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑๐
	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากอดีตถึงปัจจุบัน	๑๑
	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในความคาดหวังของการปฏิรูปการศึกษา	๑๒
	บทบาทของสถานศึกษาต่อการส่งเสริมภารกิจของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑๒
	แนวทางปฏิบัติงานร่วมกันของสถานศึกษากับคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑๔
	การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจการ และผลงานของสถานศึกษา	๑๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เอกสารอ้างอิง	๑๕
ภาคผนวก	๒๐
การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักบริบทจัดบ้านเมืองและสังคมที่ดี	(๑)
เทคนิคการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	(๒)
กฎกระทรวงกำหนดจำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือก	(๖)
ประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจาก	
ตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๔๖	
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขต	(๑๑)
การปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัด	
เขตพื้นที่การศึกษา	
คณะทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	(๑๔)

คำนำ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาอันเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ต้องการให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา อย่างแท้จริงในลักษณะเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนของสถานศึกษา

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งต้องทำหน้าที่แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนทุกคนจึงต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นลูกหลานของชุมชน ขณะเดียวกันก็ต้องทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู โดยตระหนักถึงความเป็น “เจ้าของร่วมกัน” จึงอาศัยกระบวนการทำงานที่เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและความโปร่งใสตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษา พร้อมกับยึดถือหลักการของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ด้วยการปฏิบัติตามกฎหมายยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำคัญในความรับผิดชอบร่วมกัน และคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนด้านการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตระหนักถึงความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของสถานศึกษาและต้องร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคาดหวังว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นแนวทางในการดำเนินการร่วมกันของทุกฝ่ายที่มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ขอขอบคุณคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้จัดทำคู่มือจนประสบผลสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

เมษายน ๒๕๔๗

บทที่ ๑

โครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา

หลักการจัดการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทย ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึง การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักการสำคัญดังกล่าว ตรงกับแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการศึกษา (All for Education) อันเป็นหลักการพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก

การปฏิรูปการศึกษารั้งนี้ นอกจากจะเน้นการปฏิรูประบบและกระบวนการจัดการศึกษาแล้วยังเน้นในส่วนที่เป็นแนวทาง หลักการ โครงสร้าง และระบบบริหารให้เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือคุณภาพการศึกษา ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ จึงกำหนดสาระการปฏิรูป ให้ครอบคลุมทุกด้าน เช่น เป้าหมายและหลักการ สิทธิและโอกาส ระบบการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา โครงสร้างการบริหารจัดการ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา งบประมาณทางการศึกษา และสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นการปฏิรูปเพื่อให้มีเอกภาพ ด้านนโยบาย มีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานการศึกษาและการจัดระบบประกัน คุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ยึดหลักการ ส่งเสริมมาตรฐานและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

การปฏิรูประบบบริหารราชการและการจัดการศึกษา ได้หลอมรวมหน่วยงานทางการศึกษา คือ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานเดียวกัน เป็น กระทรวงศึกษาธิการตามโครงสร้างการบริหารราชการใหม่ โดยจัดระเบียบบริหารราชการออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ (๑) การจัดระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง (๒) การจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา และ (๓) การจัดระเบียบบริหารราชการในสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล

๑. การจัดระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง ระดับกระทรวง มีบทบาทและอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา การติดตามตรวจสอบและประเมินผล โดยมีหัวหน้า ส่วนราชการขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

- ๑.๑ สำนักงานรัฐมนตรี
- ๑.๒ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ๑.๓ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- ๑.๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๑.๕ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- ๑.๖ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๒. การจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษาให้จัด ดังนี้

- ๒.๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ๒.๒ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการที่

เรียกชื่ออย่างอื่น

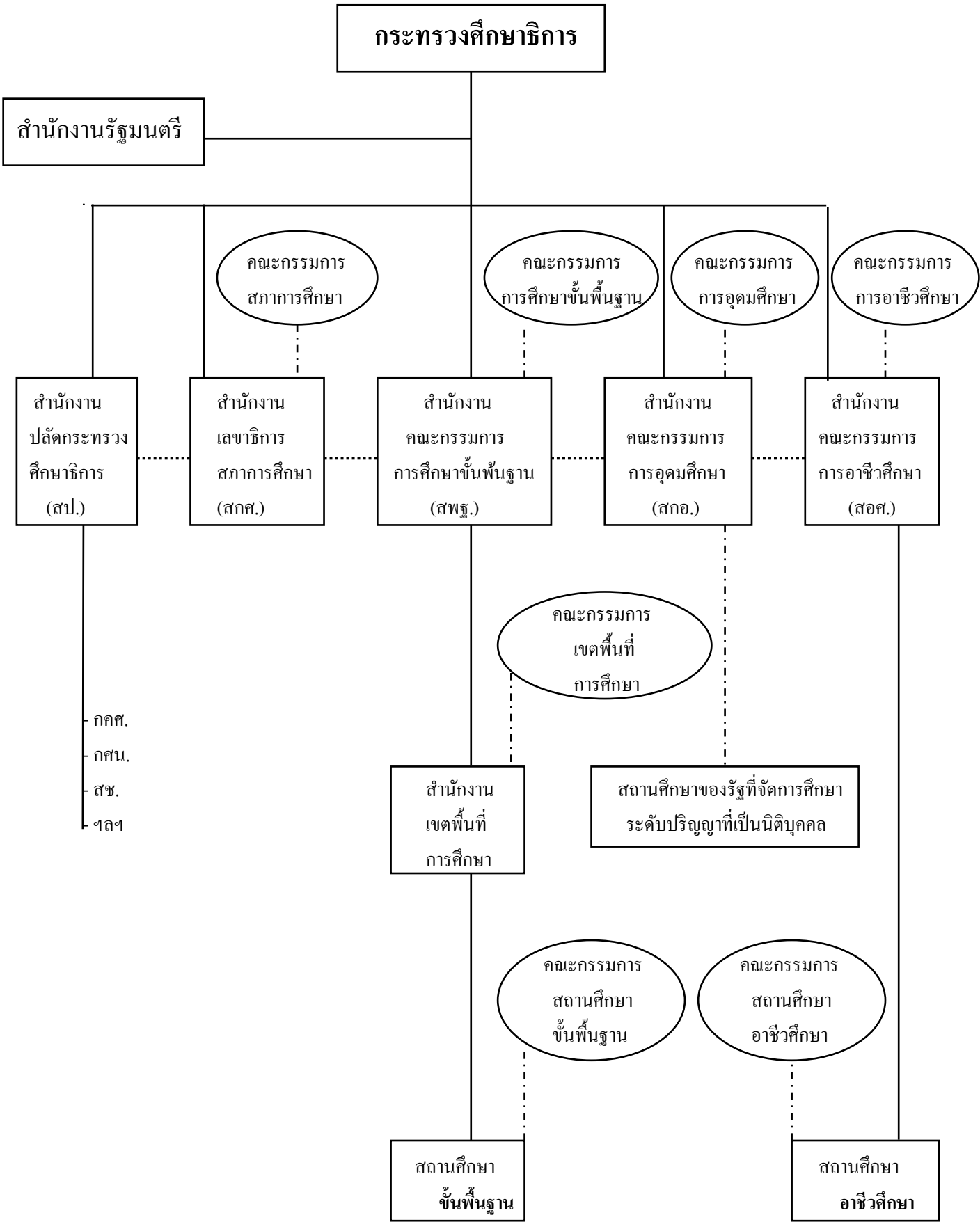
๓. การจัดระเบียบบริหารราชการในสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติ

บุคคล

ให้เป็นไปตามกฎหมายของแต่ละสถานศึกษา

จากโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ดังกล่าว เราจึงเขียนแผนภูมิโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้ดังนี้

แผนภูมิโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ ๒

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรฐานในการบริหารจัดการทางการศึกษา ทั้งนี้ การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จนั้นสถานศึกษาและคณะกรรมการต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของกันและกัน ควรมีรูปแบบ วิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา การศึกษาให้บรรลุผลตามที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ดังนี้

๑. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนบริบทและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
๒. จัดตั้งงบประมาณ และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา
๓. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่น
๔. จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
๕. ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด
๖. กำกับ ติดตาม ประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการและประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการพิจารณาความดีความชอบ การพัฒนา และการดำเนินการทางวินัยกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด
๗. ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา
๘. จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ความร่วมมือในการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งการรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๕. ส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถานศึกษา และสถาบันอื่นในชุมชน และท้องถิ่น

๑๐. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวกับกิจการภายในสถานศึกษาหรือตามที่ได้รับมอบหมายและตามที่กฎหมายกำหนด

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รวมทั้งอำนาจหน้าที่การบริหารงานบุคคลที่จะเกิดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สรุปอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดังนี้

๑. กำกับการดำเนินการกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

๓. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษากำหนด

๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษากับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ (๑) กำกับ (๒) ส่งเสริม สนับสนุน และ (๓) มีอำนาจอื่นตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ซึ่งมีกรอบในการดำเนินงาน ดังนี้

๑. อำนาจหน้าที่ในการกำกับ หมายถึงการกำกับให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

อำนาจหน้าที่ในการกำกับและดำเนินงานของสถานศึกษา หลายคนเปรียบเทียบกับทำหน้าที่คล้ายกรรมการกำกับเส้น (Lineman) ในกีฬาฟุตบอล คือ กรรมการกำกับเส้นไม่ใช่ผู้ตัดสิน และไม่ใช่ตัวนักกีฬาฟุตบอลในสนาม ไม่มีสิทธิเป่านกหวีด ไม่มีสิทธิเตะฟุตบอลในขณะที่มีการแข่งขัน เพราะคนมีสิทธิเป่านกหวีดคือกรรมการตัดสิน (Referee) คนมีสิทธิเตะฟุตบอล คือ นักกีฬาของทั้งสองทีม ส่วนกรรมการกำกับเส้นมีสิทธิและหน้าที่ในการยกธงเมื่อผู้เล่นไม่ปฏิบัติตามกติกา เมื่อกรรมการกำกับเส้นยกธง กรรมการตัดสินก็จะเป่านกหวีดยุติการแข่งขันชั่วคราวก่อนเริ่มเล่นใหม่ ซึ่งโดยบทบาทนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาต้องคอยกำกับสถานศึกษา โดยติดตามการปฏิบัติงานของสถานศึกษา รวมทั้งให้ความเห็น ให้ข้อเสนอแนะและคำปรึกษา เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกติกา

ได้แก่ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และของสถานศึกษาเอง หากสถานศึกษาดำเนินการไม่สอดคล้อง หรือไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายดังกล่าว คณะกรรมการสถานศึกษาต้องแจ้งให้สถานศึกษาดำเนินการ หากสถานศึกษายังไม่ดำเนินการ คณะกรรมการต้องเสนอความเห็นไปยังกรรมการตัดสิน (เป่านกหวีด) ซึ่งได้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณาสั่งการหรือแจ้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สั่งการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๒. อำนาจในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง บริหารงานอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนได้อย่างกว้างขวางทั่วถึง และจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ สรรพคุณ เชื่อถือ ของประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น

๓. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา อำนาจหน้าที่ในส่วนนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว อาจเปรียบเทียบกับบทบาทหน้าที่ดังตารางต่อไปนี้

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
๑. ด้านวิชาการ ๑.๑ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น ๑.๒ จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ๑.๓ จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และรายงานผลการประเมินให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ ๒. ด้านงบประมาณ ๒.๑ จัดตั้งและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ๒.๒ ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติ ฯลฯ เกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด	๑. ด้านวิชาการ ๑.๑ ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ๑.๒ ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ๑.๓ รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การจัดระบบและการดำเนินการตามระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ๒. ด้านงบประมาณ ๒.๑ ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ จัดตั้ง และการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ๒.๒ ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ในการ ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามที่ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. ด้านการบริหารงานบุคคล ดำเนินการตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด ๔. ด้านการบริหารทั่วไป ๔.๑ จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผน ของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น ๔.๒ ดำเนินการและกำกับ ติดตาม และประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการของสถานศึกษา	๓. ด้านการบริหารงานบุคคล ปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ๔. ด้านการบริหารทั่วไป ๔.๑ ให้ความเห็น เสนอแนะและให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผน ของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น ๔.๒ รับทราบ ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และรายงานสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเมื่อสถานศึกษาไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
๔. ด้านการบริหารทั่วไป (ต่อ) ๔.๓ ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา รวมทั้ง ปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้จ่าย และจัดหา ผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ๔.๔ ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่างๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ๔.๕ ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและ สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชน และท้องถิ่น ๔.๖ ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของ สถานศึกษา หรือตามที่ได้รับมอบหมายและ ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด	๔. ด้านการบริหารทั่วไป (ต่อ) ๔.๓ ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษารวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้จ่าย และ จัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ๔.๔ ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้ คำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ๔.๕ ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้ คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและ สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและ ท้องถิ่น ๔.๖ ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของ สถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในกรณีที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่าการดำเนินงานของสถานศึกษา
ไม่สอดคล้องหรือไม่ปฏิบัติตาม กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์ นโยบาย ให้คณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอความเห็นดังกล่าวให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบเพื่อพิจารณา
สั่งการให้สถานศึกษาปฏิบัติให้เป็นตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ฯลฯ ต่อไป

บทที่ ๓

การปฏิบัติงานร่วมกันของคณะกรรมการและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามกฎกระทรวงที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุ และหรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ และนอกจากนั้น ยังได้กำหนดจำนวน คุณสมบัติ วิธีการสรรหา วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการด้วย

ความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมาย กำหนด ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ จึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในด้านต่างๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือก เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้

ผู้แทนผู้ปกครอง เป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านคุณภาพทางการศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้งในส่วนที่คาดหวังและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และร่วมมือกับครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้แทนครู เป็นผู้ที่มีความชำนาญในสาขาวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการนำเสนอข้อมูล ด้านกระบวนการเรียนรู้ ปัญหา และความต้องการการสนับสนุน ช่วยเหลือ รวมทั้งรายงานงานผลการจัดการศึกษา

ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นผู้สะท้อนสภาพของปัญหาและความต้องการในการพัฒนา ผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชน และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้

ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการ ที่ครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษา และมีความสำคัญต่อสถานศึกษาอย่างยิ่งในเรื่องการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ทรัพยากรทางการจัดการศึกษา และเชื่อมโยงแผนพัฒนาการศึกษา กับแผนพัฒนาท้องถิ่น

ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา เป็นผู้สะท้อนภาพของความรัก ความศรัทธา ความภาคภูมิใจต่อสถาบันการศึกษาที่ตนได้รับการศึกษา ช่วยจรรโลงคุณค่าของสถาบันไปสู่ศิษย์รุ่นหลัง ให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเช่นกัน

ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ เป็นผู้นำเสนอและเติมเต็ม ข้อมูลด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมของศาสนาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม

ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะกรรมการและเลขานุการซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่จะสะท้อนภาพของการบริหารจัดการ ผู้ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการทำงาน ทบทวนรายงาน สะท้อนความคิด เปิดโอกาสให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่ จัดเตรียมการประชุม บันทึกการประชุม รายงานผลการประชุม และสนับสนุนด้านอุปกรณ์ ห้องประชุม วัสดุใช้สอย ฯลฯ รวมทั้งการพิจารณานามติ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปสู่การปฏิบัติ

ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาหลากหลาย และเข้าใจ การศึกษา มีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศแรงกายแรงใจพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน สังคมเข้มแข็ง และประเทศชาติก้าวหน้า

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากอดีตถึงปัจจุบัน

สภาพการเป็นองค์คณะบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการแบบองค์คณะบุคคลในระดับสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

๑. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความชัดเจนเรื่องบทบาท หน้าที่ว่าตนเองจะทำอะไร ทำอย่างไร และทำเพื่ออะไร

๒. บุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ส่วนใหญ่ได้รับการร้องขอจากสถานศึกษา มากกว่าได้รับการคัดสรรจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการ

๓. วิธีการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการยังขาดทักษะ และประสบการณ์ เช่น ทักษะร่วมประชุมตัดสินใจ เป็นต้น

๔. สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าคณะกรรมการเป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น

๕. กรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าการบริหารจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษา

๖. กรรมการสถานศึกษาแต่ละคนมีภาระงานมาก การประชุมจึงขาดความต่อเนื่อง และความพร้อมเพรียง

๗. ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารขาดคุณภาพ จึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของการบริหารจัดการ การนำข้อมูลไปใช้ในการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อการตัดสินใจ การแก้ปัญหาหรือพัฒนางานการศึกษา ส่วนใหญ่จึงอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกและประสบการณ์เดิม

๘. ในอดีตสถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการบริหาร ปัจจุบันสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล มีความคล่องตัวสูง สามารถบริหารกิจการได้ด้วยตนเอง แต่กรรมการสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความชัดเจนในบทบาทที่จะต้องมีการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างใกล้ชิด

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในความคาดหวังของการปฏิรูปการศึกษา

การกำกับ สนับสนุนและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษาเป็นบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนด เป็นภารกิจหลักของการทำงานร่วมกับสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาร่วมกัน ดังนั้นความคาดหวังที่มีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

๑. มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการทำงานร่วมกับสถานศึกษา และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๒. มีความกระตือรือร้น เต็มใจ อุทิศ ทุ่มเท และเสียสละเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา

๓. มีปฏิสัมพันธ์ที่เคารพสิทธิพื้นฐานซึ่งกันและกัน

๔. ยอมรับความสามารถของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาต่อการส่งเสริมภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์กรคณะบุคคลทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรฐานในการบริหารจัดการทางการศึกษา ทั้งนี้ การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จนั้นสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีรูปแบบ วิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน โดยมีจุดหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษา ให้บรรลุผลตามที่ร่วมกันกำหนดขึ้น โดยในส่วนของสถานศึกษาควรมีบทบาทในการส่งเสริมภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะเข้ามาร่วมสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในกิจการของสถานศึกษา ดังนี้

๑. ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาเป็นเรื่องใหม่ กรรมการสถานศึกษาบางท่าน อาจไม่เข้าใจบทบาทตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของตนและของสถานศึกษา ในระยะเริ่มแรก เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องจัดประชุมทำความเข้าใจในบทบาท ของแต่ละฝ่ายร่วมกัน

๒. สร้างความตระหนักต่อบุคลากรและชุมชน ถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อพัฒนาองค์กรบุคคล และสถานศึกษาสู่คุณภาพที่คาดหวัง

๓. จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยทบทวนสาระของแผนพัฒนา ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อปรับให้เกิดเป็นแผนร่วมของสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษา

๔. จัดทำรายละเอียดงบประมาณและรับผิดชอบการจ่ายงบประมาณของสถานศึกษา โดยเสนอขอรับคำแนะนำจากคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อการปรับขยายทิศทางและรูปแบบวิธีการระดมและใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

๕. จัดทำรายละเอียด แผนงาน โครงการ และประมาณการค่าใช้จ่าย ที่จะระดมทุนจากผู้ปกครอง เพื่อขอรับความเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษา

๖. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อรับข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสม

๗. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศสิ่งแวดล้อมทางวิชาการที่เหมาะสม และเอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ทั้งนี้ ควรรายงานให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการร่วมคิด ร่วมพัฒนา ร่วมรับผิดชอบและร่วมภาคภูมิใจ

๘. ออกระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ

๙. จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ความร่วมมือในการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกรวมทั้งการรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

๑๐. จัดและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร เพื่อให้เป็นพื้นฐานการตัดสินใจแก้ปัญหาหรือพัฒนาการศึกษาร่วมกัน และจัดซึ่งการใช้ความคิดเห็นบนความรู้สึกละและประสบการณ์

๑๑. พัฒนา ปรับปรุง ระบบสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้เหมาะสม เพื่อให้คณะกรรมการและบุคลากรได้มีโอกาสสื่อความหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมจนสามารถทำความเข้าใจในข้อมูลเหตุผลต่าง ๆ นำไปสู่การพัฒนานักการศึกษาได้

๑๒. แต่งตั้ง มอบหมายให้มีคณะกรรมการ หรือ คณะทำงาน เพื่อสนองตอบต่อการพัฒนางานคณะกรรมการสถานศึกษา และการนำมติที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา มาขยายผลสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ

๑๓. รายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาตามความเหมาะสม

๑๔. เสนอแผนการประชุมคณะกรรมการให้มีความต่อเนื่อง จัดระเบียบวาระการประชุม นำเสนอประธานกรรมการสถานศึกษา และดำเนินการสนับสนุนการประชุมตั้งแต่การเตรียมการก่อนประชุม ระหว่างประชุม สรุปรายงานการประชุม และแจ้งรายงานการประชุมอย่างเป็นระบบ

แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันของสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีการทำความเข้าใจตั้งแต่เริ่มแรกของการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ดังนี้

๑. **ผู้บริหารสถานศึกษา** คือ “ผู้เชื่อมโยง” ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะกรรมการและเลขานุการ กับสถานศึกษาในฐานะผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นผู้ประสานการดำเนินงานต่างๆ โดยคำนึงถึงข้อคิด ความเห็น และมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. **กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** ควรเข้าใจบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ หากมีข้อเสนอแนะใดๆ ควรนำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วสรุปผลเป็นมติที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อได้มติแล้วประธานก็จะมอบให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปสู่การพิจารณาดำเนินการของสถานศึกษา

สำหรับบทบาทในการ “กำกับ” ควรเป็นการติดตามการปฏิบัติงานตามที่สถานศึกษาได้ทำแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกฎหมาย และแนวนโยบายของหน่วยเหนือ หรือตามมติที่กำหนดร่วมกัน โดยไม่ควรกำกับการทำงานของผู้บริหาร ครู อาจารย์ คือไม่แสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาเสียเอง

ในการรับทราบผลการดำเนินการ ควรดูเป็นภาพรวมของสถานศึกษาว่าผลการดำเนินงาน ทั้งระหว่างดำเนินการ สิ้นปีงบประมาณ และสิ้นปีการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพิจารณาปรับปรุงพัฒนากิจการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้อง “ไม่สั่งการ” ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ไปยังบุคคลอื่น ได้แก่ครู หรือ บุคลากรในสถานศึกษา เพราะอำนาจการสั่งการเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะรับผิดชอบการนำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และมติของคณะกรรมการสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอาจมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในกระบวนการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในกิจการของสถานศึกษา โดยร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผล และร่วมประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า องค์กรชุมชน และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจการ และผลงานของสถานศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมีหน้าที่กำกับดูแล สนับสนุนกิจการของสถานศึกษาแล้ว ควรจะมีบทบาทหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจการ และผลงานของสถานศึกษาด้วยเนื่องจากการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เป็นมิติหนึ่งในการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับชุมชน ได้ทราบถึงสภาพความเป็นอยู่และผลงานการดำเนินงานของสถานศึกษา สภาพที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต ตลอดจนความต้องการของสถานศึกษาในการระดมทรัพยากรเพื่อปรับปรุง และพัฒนางานกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และการปรับตัวในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นเพียงพอ ทนต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว

ความจำเป็นในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของสถานศึกษา

๑. ช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจกิจการของสถานศึกษา และกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความตระหนักในหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเกิดความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดศึกษา โดยการสนับสนุนทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความช่วยเหลือทางด้านทรัพยากร เพื่อผลักดันให้สถานศึกษาในชุมชนเป็นไปตามความคาดหวังที่ชุมชนต้องการ โดยผ่านคณะกรรมการสถานศึกษา

๒. ช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนถึงผลสำเร็จในกิจการของสถานศึกษาที่เกิดจากตนเองมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้าง

๓. ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน

สาระที่ควรประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

๑. การเผยแพร่สถานภาพของสถานศึกษา จะช่วยให้ชุมชนรู้ถึงศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน และข้อจำกัดบางประการของสถานศึกษา จึงเป็นการสานสร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และความต้องการของชุมชนในบางสิ่งที่สถานศึกษาไม่สามารถสนองตอบ ต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างทันทั่วถึง เนื่องจากอาจจำกัดด้วยงบประมาณ ดังนั้นหากชุมชนต้องการให้สถานศึกษาดำเนินกิจการที่ชุมชนเห็นว่ามีค่าจำเป็น แรงจูงใจ จำเป็นต่อการพัฒนาทักษะและคุณภาพนักเรียนโดยเร็ว ชุมชนจะได้มีส่วนร่วมคิด หาทางออก และร่วมกันพัฒนาสถานศึกษา ให้เป็นไปตามที่ชุมชนคาดหวัง โดยไม่รอคอยนโยบายและงบประมาณของรัฐบาล

ตัวอย่าง

ความต้องการของชุมชน ต้องการให้นักเรียนเรียนคอมพิวเตอร์ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ข้อจำกัดของสถานศึกษามีคอมพิวเตอร์ ๓ ชุด และไม่มีห้องคอมพิวเตอร์ สำหรับจัดการเรียนการสอน คณะกรรมการสถานศึกษาจึงเป็นผู้ประสานเชื่อมโยง ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน เป็นผู้รับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และทางออกที่จะช่วยให้สถานศึกษาได้มีคอมพิวเตอร์ และห้องคอมพิวเตอร์ เท่าเทียมสถานศึกษาที่อยู่ในตัวเมือง โดยกรรมการสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ รวบรวมข้อมูล และข้อคิดเห็นจากแต่ละกลุ่ม เสนอเป็นวาระเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อร่วมกันสะท้อนความคิดเห็นจากแต่ละกลุ่มและหาข้อยุติร่วมกันในการดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่ชุมชนคาดหวัง ซึ่งข้อยุติที่เป็นทางออกที่ทุกฝ่ายร่วมกันคิด ทำให้ทุกคนรู้สึก เป็นเจ้าของความคิด เกิดความรู้สึกรัก ห่วงแหน ภาคภูมิใจ และรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และความต้องการของชุมชน

๒. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เป็นการสะท้อนให้ชุมชนเห็นทิศทาง

การดำเนินกิจการของสถานศึกษาในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตทำให้ชุมชนทราบและคาดการณ์ ได้ว่า ผลผลิตที่เป็นบุตรหลานของตนในชุมชนเป็นอย่างไร เทียบเท่า เท่าทันหรือก้าวล้ำหน้าทันโลกหรือไม่ เพื่อจะสามารถประเมินสถานการณ์สะท้อนความคิดเห็นให้กับสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องทิศทางทันสถานการณ์ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

๓. การเผยแพร่แผนงาน โครงการ กิจกรรมสำคัญของสถานศึกษา จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

๓.๑ ทำให้ชุมชนทราบกิจการและความเคลื่อนไหวของสถานศึกษา ช่วยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับการดำเนินงานของสถานศึกษา และสะท้อนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างตรงประเด็น โดยผ่านคณะกรรมการสถานศึกษา

๓.๒ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาได้ตามกำหนดการล่วงหน้า

๓.๓ เสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างชุมชนและสถานศึกษา

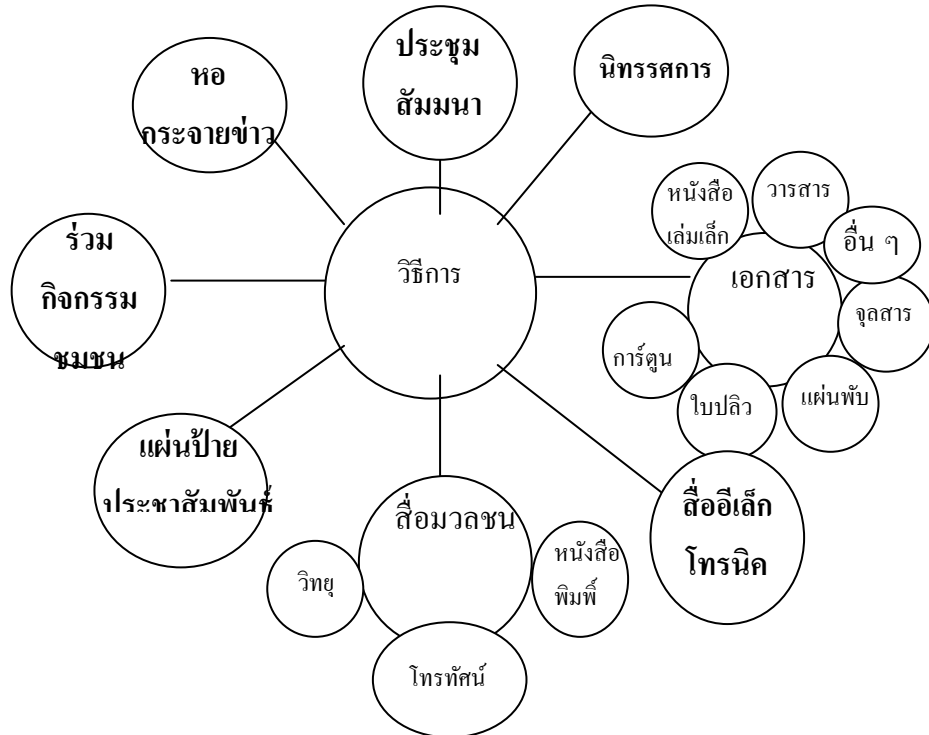
๓.๔ ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาที่เกิดจากระบวนการคิดและการตัดสินใจของชุมชนเอง

๔. การเผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา จะทำให้ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น

รับทราบผลการดำเนินกิจการและความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ร่วมภาคภูมิใจ ต่อผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้นกับบุตรหลานและประชาชนในท้องถิ่นที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุน ตลอดจนได้รับทราบถึงข้อจำกัดและสิ่ง ที่ควรมีการปรับปรุง พัฒนาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องตระหนักในบทบาทของการมีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาที่ทุกคนมีส่วนเป็นเจ้าของให้บรรลุผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

๕. ข้อมูลอื่น ๆ ที่สถานศึกษาเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะช่วยเสริมสร้างให้ชุมชนมีความรัก ตระหนัก ร่วมรับผิดชอบ ห่วงแทนและห่วงใยในสถานศึกษาของชุมชน

วิธีการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่กิจการและผลงานของสถานศึกษา

ข้อควรระวังในการประชาสัมพันธ์

- ข้อมูลต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้
- ข้อมูลต้องเป็นปัจจุบัน
- เปิดโอกาสให้ข้อมูลย้อนกลับ

นอกจากนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาด้วย เนื่องจากการบอกให้สาธารณชนทราบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาคือใคร มาจากไหน มีหน้าที่ทำอะไร มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา และชุมชนอย่างไร และได้ร่วมกันเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างไร จะทำให้ชุมชนสาธารณชนได้เข้าใจ ตระหนักในบทบาทของการเข้ามามีส่วนร่วม และสามารถเข้าถึงการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะเป็นผลดีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาแต่ละคนที่จะร่วมกันประสานร่วมมือกันกับชุมชนในฐานะเป็นผู้แทนจากกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล อย่างแท้จริงสมตามเจตนารมณ์ของการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของ ประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายและความมุ่งหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมกันจัดทำขึ้นทุกประการ

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542

กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คณะสมบัติหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหาการเลือกประธานกรรมการ
และกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๖

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่

ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.๒๕๔๖

ภาคผนวก

การบริหารสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

การบริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะต้องดำเนินการตามหลักการและแนวปฏิรูปการศึกษาแล้วยังต้องยึดหลักการดำเนินการตาม หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งมีหลักการสำคัญ ๖ ประการ คือ

๑. **หลักนิติธรรม** ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมกับ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นต่อนักเรียน และประชาชนเป็นสำคัญ

๒. **หลักคุณธรรม** ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างแก่สังคม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และประกอบอาชีพที่สุจริต

๓. **หลักความโปร่งใส** การทำงานทุกขั้นตอนต้องยึดหลักโปร่งใส เพื่อสร้างความไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน มีการปรับปรุงกลไกการทำงานร่วมกันให้สามารถตรวจสอบ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย สร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก

๔. **หลักการมีส่วนร่วม** มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามาและเสนอ ความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญการบริหารและจัดการศึกษา

๕. **หลักความรับผิดชอบ** มีความตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น สำนึกและ รับผิดชอบในการตัดสินใจที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ใส่ใจและกระตือรือร้น ในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้อง เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและมีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำ ของตนเองตามบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๖. **หลักความคุ้มค่า** มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์ สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเยาวชน และประชาชนที่สถานศึกษารับผิดชอบ

เทคนิคการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทในการประชุมของประธานและกรรมการ

การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบภารกิจที่กฎหมายกำหนด มุ่งประสงค์ให้มีการดำเนินงานในรูปองค์กรบุคคลหรือคณะกรรมการ ซึ่งอาศัยการตัดสินใจด้วยการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน และเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในบรรดาคณะกรรมการที่เข้าร่วมประชุม ยิ่งไปกว่านั้นการดำเนินงานในรูปคณะกรรมการจะสำเร็จผลเป็นอย่างอื่นก็ต่อเมื่อคณะกรรมการแต่ละคนเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างแท้จริง ซึ่งมีหลักปฏิบัติในฐานะประธานและกรรมการ ดังนี้

บทบาทในฐานะประธาน

ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะต้องทำหน้าที่ประธานการประชุมคณะกรรมการ และเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะทำให้การประชุมบรรลุผลตามความมุ่งหมาย การจะทำให้การประชุมสำเร็จผลมีหลักปฏิบัติสำหรับผู้เป็นประธานการประชุม ดังนี้

๑. ร่วมกำหนดระเบียบวาระการประชุม
๒. ศึกษาระเบียบวาระการประชุม
๓. ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องล่วงหน้าก่อนการประชุม
๔. กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการประชุม
๕. วางตัวเป็นกลาง มีความยุติธรรม นำกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการประชุมมาใช้อย่างถูกต้อง
๖. เป็นผู้นำการประชุมที่ดี
๗. สร้างบรรยากาศของการประชุมที่ดี ลดความตึงเครียดของการประชุม
๘. กระตุ้นให้สมาชิกผู้เข้าประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง
๙. ควบคุมการประชุมให้อยู่ในประเด็น เคารพความคิดเห็นของผู้เข้าประชุม
๑๐. จัดประเด็นการอภิปรายที่สำคัญของสมาชิกแต่ละคน
๑๑. ดีความและสรุปประเด็นการอภิปราย ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในที่ประชุมของสมาชิกเพื่อนำไปสู่มติที่ประชุม

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละคน มีส่วนส่งเสริมที่จะทำให้การประชุม ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการนำเสนอความคิดเห็นของตนอย่างสุจริตและจริงใจ รวมทั้งการรับฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากของตนด้วยเป็นอย่างดี เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ เป็นสมาชิกของการประชุมที่ดี มีหลักปฏิบัติดังนี้

๑. ศึกษา กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ และเข้าใจบทบาทในการประชุม

๒. ศึกษาระเบียบวาระการประชุมเพื่อให้ทราบจุดประสงค์ เป้าหมายของการประชุมอย่างชัดเจน

๓. มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุม

๔. มีการอภิปรายอย่างมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของที่ประชุม

๕. สร้างบรรยากาศในการประชุมเป็นไปในทางสร้างสรรค์ มีความสมานฉันท์

๖. มติของที่ประชุมถือเป็นการตัดสินใจและความรับผิดชอบร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย

๗. ไม่นำเรื่องในที่ประชุมไปวิพากษ์วิจารณ์ภายนอก

เทคนิคและแนวทางการประชุมที่มีประสิทธิภาพ

การทำงานร่วมกันของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลายวิธี อาทิ การประชุมเพื่อการตัดสินใจ การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอ การเข้าร่วมดำเนินงาน การตรวจสอบ การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ฯลฯ สำหรับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาจะเน้นการเข้าร่วมประชุมเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งมีเทคนิควิธีการและขั้นตอน โดยสรุปดังนี้

๑. เทคนิควิธีการ

๑.๑ เทคนิคการระดมความคิดในการประชุมวางแผนการปฏิบัติเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันประกอบด้วย

- การสร้างความเข้าใจ เป็นการรับรู้ การเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อเท็จจริง และประสบการณ์ของบุคคลที่เข้าร่วมประชุม

- การสร้างแนวทางการปฏิบัติ เป็นการกำหนดกิจกรรมการปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในภารกิจที่ร่วมกันดำเนินงาน

- การกำหนดแนวทางการปฏิบัติ เป็นการนำกิจกรรมการปฏิบัติที่ยอมรับร่วมกันมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ

จุดแข็ง-จุดอ่อนของสถานศึกษา และประเด็นที่เป็นโอกาส-อุปสรรคของสภาพแวดล้อมของชุมชนและสังคม ผลการวิเคราะห์จะช่วยกำหนดสภาพของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างชัดเจนและมี ความเป็นไปได้สูงที่จะประสบความสำเร็จ

๑.๓ เทคนิคหลักการระดมสมอง เป็นวิธีการที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ตัดสินใจในสาระที่ต้องการหาข้อยุติที่ยอมรับร่วมกันเป็นการเปิดโอกาสให้กรรมการฯ ได้แสดง ความคิดเห็นอย่างอิสระเป็นรายบุคคล

๒. ขั้นตอนการประชุมการตัดสินใจหาข้อยุติร่วมกัน สรุปได้ ๘ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ เสนอประเด็นที่ต้องการหาข้อยุติร่วมกัน

ขั้นที่ ๒ อภิปรายทำความเข้าใจความกระจ่างในประเด็นที่ต้องการหาข้อยุติ

ขั้นที่ ๓ กำหนดเป้าหมายของประเด็นที่ต้องการหาข้อยุติ

ขั้นที่ ๔ กรรมการสถานศึกษาแต่ละคนเสนอความคิดเห็นพร้อมอภิปรายประกอบ

ขั้นที่ ๕ สรุปสาระสำคัญของความคิดเห็นที่เหมือนและแตกต่างกัน

ขั้นที่ ๖ กรรมการสถานศึกษาแต่ละคนอภิปรายสาระที่แตกต่าง โดยใช้คำถาม

- ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติหรือไม่

- มีความเหมาะสมของเวลาและสถานการณ์หรือไม่

- มีความคุ้มค่า คำนวณของทรัพยากรที่ใช้หรือไม่

- ผลที่คาดว่าจะได้รับตรงกับเป้าหมายหรือไม่

ขั้นที่ ๗ สรุปสาระสำคัญที่เป็นความคิดเห็นที่ยอมรับร่วมกัน

ขั้นที่ ๘ ทบทวนสาระสำคัญอีกครั้งจนได้ข้อยุติที่ยอมรับร่วมกัน

๓. ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการประชุม

๓.๑ สถานศึกษาจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมก่อนการประชุม

๓.๒ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการประสานงานก่อนการประชุม โดยคำนึงถึงระยะเวลาที่ให้กรรมการสถานศึกษาฯ ได้ศึกษาข้อมูลและเตรียมการประชุมล่วงหน้า

๓.๓ กำหนดบทบาทของผู้เข้าร่วมประชุมให้ชัดเจน

๓.๔ การประชุมอาจมีการนำผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ที่ประชุมมีข้อมูลในการพิจารณามากขึ้น

๓.๕ ประธานการประชุมเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะให้การดำเนินการประชุมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

- ๒) สามารถดำเนินการการประชุมทุกขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง
 - ๓) มีความสามารถในการสรุปประเด็น มีเทคนิคการสร้างบรรยากาศการประชุมให้สนุกสนาน มีความสามารถในการประนีประนอมเมื่อเกิดกรณีขัดแย้ง
 - ๔) ให้ความสำคัญและเวลาในการศึกษาสาระของการประชุมอย่างแท้จริง
 - ๕) เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - ๖) สามารถประสานงานกับหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนได้เป็นอย่างดี
- ๓.๖ เป็นผู้รับฟังที่ดี เคารพสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น มีมารยาทในการเข้าร่วมประชุม
- ๓.๗ มีความสามารถในการสื่อสารเพื่อการนำเสนอข้อมูลที่ชัดเจน

ภารกิจการปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้เพราะประสิทธิภาพของ การดำเนินงาน ความพึงพอใจของผู้รับบริการ และคุณภาพการจัดการศึกษา ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา มีเทคนิควิธีการอีกหลายวิธีการที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำไปใช้ เชื่อได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะประสบผลสำเร็จอย่างแน่นอน หากคณะกรรมการและสถานศึกษาได้ทำหน้าที่ร่วมกันอย่างเต็มศักยภาพ

กฎกระทรวง

กำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา
การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง
และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พ.ศ. ๒๕๔๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๔๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.
๒๕๔๕ กับมาตรา ๘ และมาตรา ๓๘ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา หรือบิดาหรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง
หรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของนักเรียน และให้หมายความรวมถึงบุคคล
ที่นักเรียนอยู่ด้วยเป็นประจำ หรือที่นักเรียนอยู่รับใช้การงาน

“ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและ
การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ
ในสถานศึกษาของรัฐ

“สถานศึกษา” หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัย หรือหน่วยงานการศึกษาที่เรียกชื่ออย่าง
อื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับงบประมาณจากรัฐ
แต่ละแห่ง ยกเว้นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและศูนย์การเรียนรู้

“สถานศึกษานาขนาดเล็ก” หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียน ไม่เกินสามร้อยคน

“สถานศึกษานาขนาดใหญ่” หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกินกว่าสามร้อยคนขึ้น

ไป

“องค์กรชุมชน” หมายความว่า ชุมชนหรือองค์กรที่มีประชาชนรวมตัวกันไม่น้อยกว่าสิบ
ห้าคน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประ โยชน์ต่อสังคมและชุมชนโดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่
น้อยกว่าหนึ่งปี มีผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับรอง และมี ที่ตั้ง

แน่นอนอยู่ในท้องที่ตำบลหรือแขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียนในสถานศึกษา หรือท้องที่ตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ได้รับ การจัดตั้งตามกฎหมาย ซึ่งสถานศึกษาตั้งอยู่

“ศิษย์เก่า” หมายความว่า ผู้ที่สถานศึกษารับรองว่าสำเร็จการศึกษาจากหรือเคยศึกษา ในสถานศึกษานั้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละแห่ง

“ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงาน เขต พื้นที่การศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษาตั้งอยู่

ข้อ ๒ ในสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนเก้าคน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ

(๒) กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง จำนวนหนึ่งคน

(๓) กรรมการที่เป็นผู้แทนครู จำนวนหนึ่งคน

(๔) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวนหนึ่งคน

(๕) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จำนวนหนึ่งคน

(๖) กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า จำนวนหนึ่งคน

(๗) กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่จำนวน หนึ่งรูปหรือหนึ่งคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และจำนวนสองรูปหรือสองคนสำหรับสถานศึกษา ขนาดใหญ่

(๘) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กและจำนวน หก คนสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่

(๙) ผู้อำนวยการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๘)

ข้อ ๓ ประธานกรรมการและกรรมการตามข้อ ๒ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๕) ไม่เป็นคู่สัญญากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานั้น

ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ใดมีลักษณะต้องห้ามตาม(๕) ต้องออกจากความเป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามหรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบกิจการหรือการใด ๆ อันมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวแล้วต่อผู้อำนวยการภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการ

ข้อ ๔ นอกจากคุณสมบัติตามข้อ ๓ แล้ว

(๑) กรรมการตามข้อ ๒ (๒) ต้องเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น และไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานศึกษา ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น

(๒) กรรมการตามข้อ ๒ (๓) ต้องเป็นครู

(๓) กรรมการตามข้อ ๒ (๔) ต้องไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานศึกษา ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น

(๔) กรรมการตามข้อ ๒ (๖) ต้องเป็นผู้ที่เคยศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษานั้น และไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้าง ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น

(๕) กรรมการตามข้อ ๒ (๘) ต้องไม่เป็นกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเกินกว่าสามแห่งขึ้นไปในเวลาเดียวกัน และไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานศึกษาที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น

ข้อ ๕ ให้ผู้อำนวยการดำเนินการสรรหาและเลือกประธานกรรมการและกรรมการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในการสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ ๒ (๒) (๓) และ (๖) ให้บุคคลแต่ละประเภทเสนอชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติ ตามข้อ ๓ และข้อ ๔ จากนั้นให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเลือกตนเองให้เหลือประเภทละหนึ่งคน ทั้งนี้ โดยให้แต่ละประเภทแยกกันดำเนินการ

(๕)

(๒) ในการสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ ๒ (๔) ให้องค์กรชุมชนเสนอชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ ๓ และข้อ ๔ จากนั้นให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเลือกตนเองให้เหลือจำนวนหนึ่งคน

ในกรณีไม่มีองค์กรชุมชนในท้องถิ่นตำบลหรือแขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียน ในสถานศึกษาหรือตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่ หรือมีแต่ไม่เสนอชื่อผู้แทนเข้ารับเลือกเป็นกรรมการให้ผู้อำนวยการสรรหาผู้แทนองค์กรชุมชนในท้องถิ่นตำบลหรือแขวงใกล้เคียง หรือในท้องถิ่นตำบลหรือแขวงของเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียงเป็นกรรมการผู้แทนองค์กรชุมชนในสถานศึกษานั้น

(๓) การสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ ๒ (๕) ให้ดำเนินการโดยสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(๔) การสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ ๒ (๘) ให้ดำเนินการ โดยการพิจารณาร่วมกันของผู้ที่ได้รับการสรรหาและได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ตามข้อ ๒ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และกรรมการตามข้อ ๒ (๙) ให้ได้จำนวนสองคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และจำนวนเจ็ดคน สำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่

(๕) การสรรหาและการเลือกประธานกรรมการ ให้ผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ตามข้อ ๒ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และกรรมการตามข้อ ๒ (๙) ร่วมกันเลือกประธานกรรมการ จากผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(๖) ให้ผู้อำนวยการเสนอรายชื่อผู้ที่ได้รับการสรรหาและได้รับเลือกตาม (๑) ถึง (๕) ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณาแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการ

ข้อ ๖ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา และการเลือกกรรมการ นอกจากที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ ให้เป็นไปตามประกาศของสถานศึกษา

ข้อ ๗ ประธานกรรมการและกรรมการตามข้อ ๒ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและกรรมการตามข้อ ๒ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ ทำให้เสื่อมเสียต่อสถานศึกษาหรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๓ หรือข้อ ๔

(๕) พ้นจากการเป็นพระภิกษุ เฉพาะกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนที่เป็นพระภิกษุสงฆ์

(๑๐)

ข้อ ๘ ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการตามข้อ ๒ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) หรือ (๘) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการสรรหา เลือก และแต่งตั้งประธานกรรมการหรือ

กรรมการแทนภายในเก้าสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่
ดำเนินการก็ได้

ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่ง
คนแทน

ในกรณีที่ประธานกรรมการและกรรมการตามวรรคหนึ่งจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ
ให้ดำเนินการสรรหากรรมการใหม่ภายในเก้าสิบวันก่อนวันครบวาระ และให้ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตาม
วาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการและกรรมการซึ่งแต่งตั้งใหม่เข้ามารับหน้าที่

ข้อ ๕ สถานศึกษาที่มีสภาพและลักษณะการปฏิบัติงานแตกต่างจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดยทั่วไป ซึ่งไม่สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาได้ครบองค์ประกอบตามกฎหมายนี้ การ
กำหนดองค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา และจำนวนกรรมการในแต่ละลักษณะและ
ประเภทของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ เขต
พื้นที่การศึกษาเป็นผู้มีอำนาจในการประกาศให้สถานศึกษาใดเป็นสถานศึกษาที่มีสภาพและลักษณะการ
ปฏิบัติงานแตกต่างจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไป

ข้อ ๑๐ ในวาระเริ่มแรกให้ผู้อำนวยการดำเนินการสรรหาและเลือกประธานกรรมการและ
กรรมการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎหมายนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๑๑ ในวาระเริ่มแรกกรรมการตามข้อ ๒ (๓) ยังไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
จนกว่าคุรุสภาจะกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากร
ทางการศึกษา

ข้อ ๑๒ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจตีความและวินิจฉัย
ปัญหาอันเกี่ยวกับการปฏิบัติการ หรือการดำเนินการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

นายอดิศักดิ์ โพธารามิก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.๒๕๔๖

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการ
และขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา
พ.ศ.๒๕๔๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่
การศึกษาตามประกาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
ที่เป็นนิติบุคคล

ข้อ ๔ ให้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม
กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๕ ในกิจการทั่วไปของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการ
สถานศึกษาเป็นผู้แทนของนิติบุคคลสถานศึกษา

ข้อ ๖ ให้สถานศึกษามีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา เว้นแต่การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้อุทิศให้สถานศึกษาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

เมื่อจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สถานศึกษารายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบโดยเร็ว

ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สิน ที่มีผู้อุทิศตามวรรคหนึ่งก็ได้

ข้อ ๗ ในกรณีที่จะต้องมีการจดทะเบียนสิทธิ ขึ้นทะเบียนหรือดำเนินการ ทางทะเบียนใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา ให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการ ทางทะเบียนดังกล่าวได้ในนามนิติบุคคลสถานศึกษา

ข้อ ๘ ในกรณีนิติบุคคลสถานศึกษาถูกฟ้องคดี ให้สถานศึกษารายงานให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ เพื่อดำเนินการ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินคดีโดยเร็ว

ข้อ ๙ สถานศึกษาจะมีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณในส่วนของที่ตั้งไว้สำหรับสถานศึกษาตามที่ได้รับการกำหนดวงเงิน และได้รับมอบอำนาจจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ทั้งนี้ ยกเว้นงบประมาณในหมวดเงินเดือน

ข้อ ๑๐ สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัสดุในส่วนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบหรืออยู่ในวงเงินงบประมาณที่ได้รับมอบตามหลักเกณฑ์ที่ระบุในข้อ ๙ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศกำหนด

ข้อ ๑๑ การรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา ให้สถานศึกษารับบริจาคตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการและตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

ข้อ ๑๒ การบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินและบัญชีของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศกำหนด

ข้อ ๑๓ ให้สถานศึกษาจัดทำบัญชีแสดงรายการรับจ่ายเงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศ ให้ตามข้อ ๖ ไว้เป็นหลักฐาน และให้สรุปรายการบัญชีทรัพย์สินดังกล่าวรายงานให้ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษานั้นสังกัดทราบทุกสิ้นปีงบประมาณ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้อง ของ บัญชีทรัพย์สินดังกล่าวแล้วรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบโดยเร็ว

ข้อ ๑๔ การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ใน กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ข้อ ๑๕ เมื่อมีประกาศยุบ รวม เลิก สถานศึกษา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัด ให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินและชำระบัญชี รวมทั้ง ดำเนินการโอนหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่ยังคงเหลืออยู่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

ข้อ ๑๖ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรักษาการให้เป็นไปตาม ระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ปองพล อติเรกสาร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

คณะกรรมการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นายไพบูลย์ เสี่ยงก้อง

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นายเจริญ รักดีวานิช

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นายดิเรก พรสีมา

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะทำงานยกเว้น

นายดิเรก พรสีมา

ประธานคณะทำงาน

นายกำจัด คงหนู

นายชูเกียรติ วิเศษเสมา

นายสุรัตน์ ไชยชมภู

นายสมบูรณ์ ทิพวงศ์

นายสนอง เครือมาก

นายอนุสรณ์ พุเจริญ

นายสมศักดิ์ ตาไชย

นายพรหมมา ภางาม

นายไพโรจน์ คลังนุช

นายสิงห์โต แก้วกัลยา

นายนิพนธ์ เสือก้อน

นางสาวสุภาวดี วงษ์สกุล

นายพรศิลป์ สาณะเสน

นายเอกศักดิ์ คงตระกูล

นายสยาม สุ่มงาม

นายมงคล คำสุขะ

นายวิระเดช เชื้อนาม

นางสาววิภาดา นิธิปรีหานนท์

นายอนันต์ ระวังทุกข์

นางสุนิศา สุกอักษร

นายเทียนชัย จูเจีย

นายกมล ศิริบรรณ

นายสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล

นายวิโรจน์ ศรีโกศา

นายชุมพล ศรีสังข์

นายสุรินทร์ ศรีสนิท

นายอากม สมบัติแก้ว

นายจรูญ ป้องจันลา

นายอภิชัย กรมเมือง

นางสิริยุพา ศกุนตะเสฐียร

นางสาวศรีวรรณ เขียวลี

นายมนตรี แสนวิเศษ

นายธีระพันธุ์ ธีรานนท์

นายอุทิศ รุ่งธีระ

นางเพ็ญพรรณ ยู่เวส

นางมาลัย จันท์เทศ

นางดารณี คำจันง

นางสาวอรรณ โอวารินทร์

นางสาวเสาวลักษณ์ ญาณสมบัติ

คณะกรรมการ

นายดิเรก	พรสีมา
นายชูชาติ	ทรัพย์มาก
นายเทียนชัย	จูเจีย
นายอนันต์	ระจับทุกข์
นางสุนิดา	ศุภอักษร
นางมยุรัตน์	สัตตวัฒนานนท์
นายเชิดชัย	พลาณีวัต
นายไกรสิทธิ์	กลิ่นสุวรรณ
นายกมล	ศิริบรรณ
นายพีระ	รัตนพิจิตร
นายสำเร็จ	จันทร์โอกุล
นายอาทร	ทองสวัสดิ์
นายนพดล	รัตนเสถียร
นางรวินท์พร	มั่งคั่ง
นางสาวมณฑิรา มณเฑียรทอง	

ประธานคณะกรรมการ

นายเสน่ห์	ขาวโต
นายนคร	ตั้งคะนิภ
นายจำรูญ	พรหมสุวรรณ
นายสุภัทร	พันธ์พัฒนกุล
นายสนิท	แย้มเกษร
นายขงยุทธ	ทรัพย์เจริญ
นายนิพนธ์	เสือก้อน
นายสำเร็จ	กุจิรพันธ์
นางนารี	คูหาเรืองรอง
นายไกร	เกษทัน
นายกิตติรัตน์	มั่งกละศิริ
นางมาลัย	จันทร์เทศ
ว่าที่ร้อยตรีวรวิทย์ สุนทรวิทย์	

คณะกรรมการกิจ

นายดิเรก	พรสีมา
นายอนันต์	ระจับทุกข์
นายสุภัทร	พันธ์พัฒนกุล
นายสนิท	แย้มเกษร
นายไกร	เกษทัน

ประธานคณะกรรมการ

นายขงยุทธ	ทรัพย์เจริญ
นางสุนิดา	ศุภอักษร
นางมาลัย	จันทร์เทศ

คณะจัดพิมพ์และจัดทำต้นฉบับ

นางสาวกุลลิกา	ศรีวิรัช
นายศุภชัย	รั่ววิชา
นางเนตรทราย	แสงรูป

นางสุนิสา	ทิพย์พิทักษ์
นายเสกขิม	จันทร์ชัยภูมิ